

РЕФОРМУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

САВЧЕНКО Анастасія Олександрівна - здобувач Харківського національного університету внутрішніх справ

УДК351.713(477)

В статті досліджуються питання проведення в Україні податкової реформи в умовах децентралізації влади. В роботі також розглядаються проблеми реформування діяльності органів Державної фіскальної служби України.

Ключові слова: Державна фіскальна служба України, податкова реформа, децентралізація влади, фінансове забезпечення територіальних громад, податковий контроль.

Оподаткування є однією з найефективніших форм державного регулювання економіки в умовах ринку. Саме тому одним з першочергових пріоритетів Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», затвердженої Указом Президента України в січні 2015 року [1], є проведення в нашій країні податкової реформи.

Метою такої реформи є побудова податкової системи, яка буде простою, економічно справедливою, з мінімальними витратами часу на розрахунок і сплату податків, буде створювати необхідні умови для сталого розвитку національної економіки, забезпечувати достатнє наповнення Державного бюджету України, місцевих бюджетів та бюджетів територіальних громад. Адже у правовій державі, як зазначає О.О. Бандурка, податки є формою участі приватної власності окремих громадян і організацій у суспільному житті [2, с. 7].

Головними напрямками податкової реформи є перехід від наглядово-каральних функцій фіскальних органів до обслугову-

ючої, яка полягає в допомозі у нарахуванні та проведенні сплати податків (а не має на меті наповнення бюджетів за рахунок фінансових санкцій і переплат); зменшенні кількості податків, їх розміру та спрощенні порядку розрахунку і сплати; впровадженні електронних сервісів для платників податків; зменшенні податкового навантаження на заробітну плату з метою її детінізації; вдосконаленні законодавства України, спрямованого на посилення боротьби з різними схемами ухилення від сплати податків як юридичними, так і фізичними особами.

Виконання всіх цих завдань з проведення податкової реформи в нашій державі покладається, перш за все, на Державну фіскальну службу України, положення про яку було затверджене постановою Кабінету Міністрів України № 236 від 21.05.2014 р. [3]. Відповідно до цього Положення Державна фіскальна служба України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого організується й координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів і який реалізує державну податкову політику, державну політику у сфері державної митної справи, державну політику з адміністрування єдиного внеску на державне соціальне страхування, державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску.

Питанням організації роботи фіскальних органів України присвячено окремі праці таких вітчизняних вчених, як Бандурка О.М., Бандурка О.О., Воронова Л.К., Іванов Ю.Б., Кучерявенко М.П., Попова С.М., Савченко Л.А., Угровецький О.П., та інших. Однак низка проблем діяльності фіскальних органів, особливо в умовах впровадження в Україні європейських стандартів, поки що не вирішена.

Метою цієї статті є визначення завдань органів Державної фіскальної служби України в умовах децентралізації влади.

На сьогоднішній день політика децентралізації влади в Україні базується на формуванні спроможних територіальних громад. Відповідно до затвердженої Методики [4], спроможна територіальна громада – це територіальні громади сіл (селищ, міст), які в результаті добровільного об'єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг, зокрема, у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства з урахуванням кадрових ресурсів, розвитку інфраструктури та фінансового забезпечення відповідної адміністративно-територіальної одиниці. І у перспективі замість 11,5 тис. громад, які сьогодні існують в Україні, після добровільного об'єднання повинно залишитися не більше 1,5 тис. громад [5]. Тому з метою їх належного фінансового забезпечення та покращення зв'язків з фіскальними органами в Україні необхідно оптимізувати кількість та розташування територіальних органів Державної фіскальної служби.

Не менш важливою повинна стати і фіскальна децентралізація, яка буде передбачати надання права місцевим радам базового рівня (міст, селищ і сіл) самостійно встановлювати місцеві податки і збори (зокрема податок на рекламу та ринковий збір); змінювати частку загальнодержавних податків, які будуть залишатися на території області, а також самостійно вирішувати – до якого фонду – загального чи спеціального (бюджету розвитку) – зараховувати єдиний податок, що зробить більш

фінансово самостійними територіальні громади. Адже сьогодні, хоча до місцевих бюджетів вже спрямовується 10 % податку на прибуток підприємств, 100 % державного мита, 100 % плати за надання адміністративних послуг, 80 % екологічного податку, 25 % плати за надра, акцизний податок, податок на майно, єдиний податок та інші платежі [6], багато територіальних громад поки що не в змозі забезпечити належний рівень надання послуг населенню.

Розширення ж фіскальної самостійності базових громад може взагалі призвести до того, що ці громади у перспективі взагалі не будуть потребувати державної фінансової підтримки у вигляді субвенцій на формування відповідної інфраструктури, що передбачено Законом України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [7]

Одним з основних факторів реформування фіскальної системи України є також забезпечення відкритості доступу до інформації про сплату податків, впровадження системи контролю за видатками окремих фізичних осіб та формування системи податкового контролю залежно від ступеня ризику в діяльності платників податків.

Важливим моментом реформування податкової системи України є вдосконалення адміністрування податків. На думку Бандурки О.М., адміністрування (від англ. «administration») означає управління, організація, виконання, здійснення, нагляд (контроль); у широкому розумінні, це – організаційно-розпорядча діяльність керівників і органів управління, що здійснюється шляхом наказів і розпоряджень... Під податковим адмініструванням слід розуміти сукупність норм (правил), методів, засобів і дій, за допомогою яких спеціально уповноважені органи держави здійснюють управлінську діяльність у податковій сфері, спрямовану на контроль за дотриманням законодавства про податки та збори (обов'язкові платежі), за правильністю нарахування, повнотою і своєчасністю внесення у відповідні бюджети податків і зборів, а у випадках, передбачених законами України, – за правильністю нарахування,

повнотою та своєчасністю надходжень у відповідний бюджет інших обов'язкових платежів та притягнення до відповідальності порушників податкового законодавства [8, с. 33 – 34].

Таким чином, податковий контроль – це сукупність заходів, що вживаються контролюючими органами з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на відповідні контролюючі органи [8, с. 133]. Попова С.М. вважає, щоб успішно виконувати свою роль у системі господарського управління, податковий контроль повинен бути об'єктивним, оперативним, безперервним, всеохоплюючим, науковим, економічним та дієвим... Важливим моментом при здійсненні податкового контролю є коректне додержання принципів конфіденційності та гласності [9, с. 54 – 55].

Перевірки, що проводять органи Державної фіскальної служби, регламентуються виключно Податковим кодексом України [10]. Причому, сьогодні у розпорядженні органів фіскальної служби є багато електронних баз даних, які дають змогу відслідковувати та аналізувати всю діяльність платників податків на території відповідних громад. Тобто визначити підприємство або приватного платника податків, які задіяні у схемах ухилення від оподаткування, можна дуже легко та швидко.

Але більшість експертів підтримує ідею повного скасування податкового обліку, а проведення обліку сплати та нарахування податку на прибуток виключно на підставі даних бухгалтерського обліку в умовах здійснення податкової реформи нарешті має перспективи стати реальністю. Адже нормальне ведення двох обліків – бухгалтерського та податкового – регламентується різними нормативно-правовими актами, що, безперечно, сприяє виникненню певних неузгодженостей.

Висновки

1. Метою проведення податкової реформи в умовах децентралізації влади, визначеною Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020», є створення податкової системи, яка буде надавати необхідні умови для сталого розвитку національної економіки та забезпечувати достатнє поповнення Державного бюджету України та бюджетів територіальних громад.

2. Політика децентралізації влади в Україні спрямована на формування спроможних територіальних громад сіл, селищ, міст.

3. Важливим елементом децентралізації влади є фіскальна децентралізація, яка повинна надати базовим громадам необхідні фінансові ресурси для забезпечення належного рівня надання послуг населенню.

4. Фіскальна децентралізація повинна передбачати оптимізацію кількості та розташування територіальних органів Державної фіскальної служби України та надання їм більшої самостійності у прийнятті управлінських рішень та проведенні податкового контролю.

Література

1. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020». Затв. Указом Президента України №5/2015 від 12.01.2015 р. // Урядовий кур'єр. – 2015. – 15 січня.

2. Бандурка О.О. Управління державною податковою службою в Україні: організаційно-правові аспекти: Монографія. – Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2005. – 506 с.

3. Положення про Державну фіскальну службу України. Затв. постановою Кабінету Міністрів України №236 від 21.05.2014 р. // Урядовий кур'єр. – 2014. – 8 липня.

4. Методика формування спроможних територіальних громад. Затв. постановою Кабінету Міністрів України №214 від 8.04.2015 р. // Урядовий кур'єр. – 2015. – 6 травня.

5. Адміністративно-територіальна арифметика // Урядовий кур'єр. – 2014. – 13 травня.

АНОТАЦІЯ

У статті досліджуються питання проведення в Україні податкової реформи в умовах децентралізації влади. У роботі також розглядаються проблеми реформування діяльності органів Державної фіскальної служби України.

SUMMARY

The article examines the question of tax reform in Ukraine in the context of decentralization of power. The paper also deals with the problems of reforming the fiscal activities of the State Service of Ukraine.

6. Громади вчаться заощаджувати. // Урядовий кур'єр. – 2015. – 19 березня.

7. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» №157-VIII від 5.02.2015 р. // Урядовий кур'єр. – 2015. – 11 березня.

8. Бандурка О.М. Податкове право: науково-практичний посібник / О.М. Бандурка та ін. – К.: Центр учбової літератури,

2011. – 312 с.

9. Попова С.М. Організація податкового контролю: науково-практичний посібник / С.М. Попова та ін. – Київ: Центр учбової літератури, 2013. – 312 с.

10. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>